

Ballett «Luikede järv» puudutab

Karin Kopra

28. novembril esietendub rahvusooperis Pjotr Tšaikovski ballett «Luikede järv». Koreograaf-lavastaja Tiit Härm toob klassikalise balleti võrdkujuks saanud teosesse uue dimensiooni.

Mis on «Luikede järv»?

Tiit Härm: Balletiklassika tipp-teos, minu jaoks eelkõige Tšaikovski geniaalne partituur, mille esietekandest möödub tänava 125 aastat.

Mis teid inspireeris looma oma versiooni?

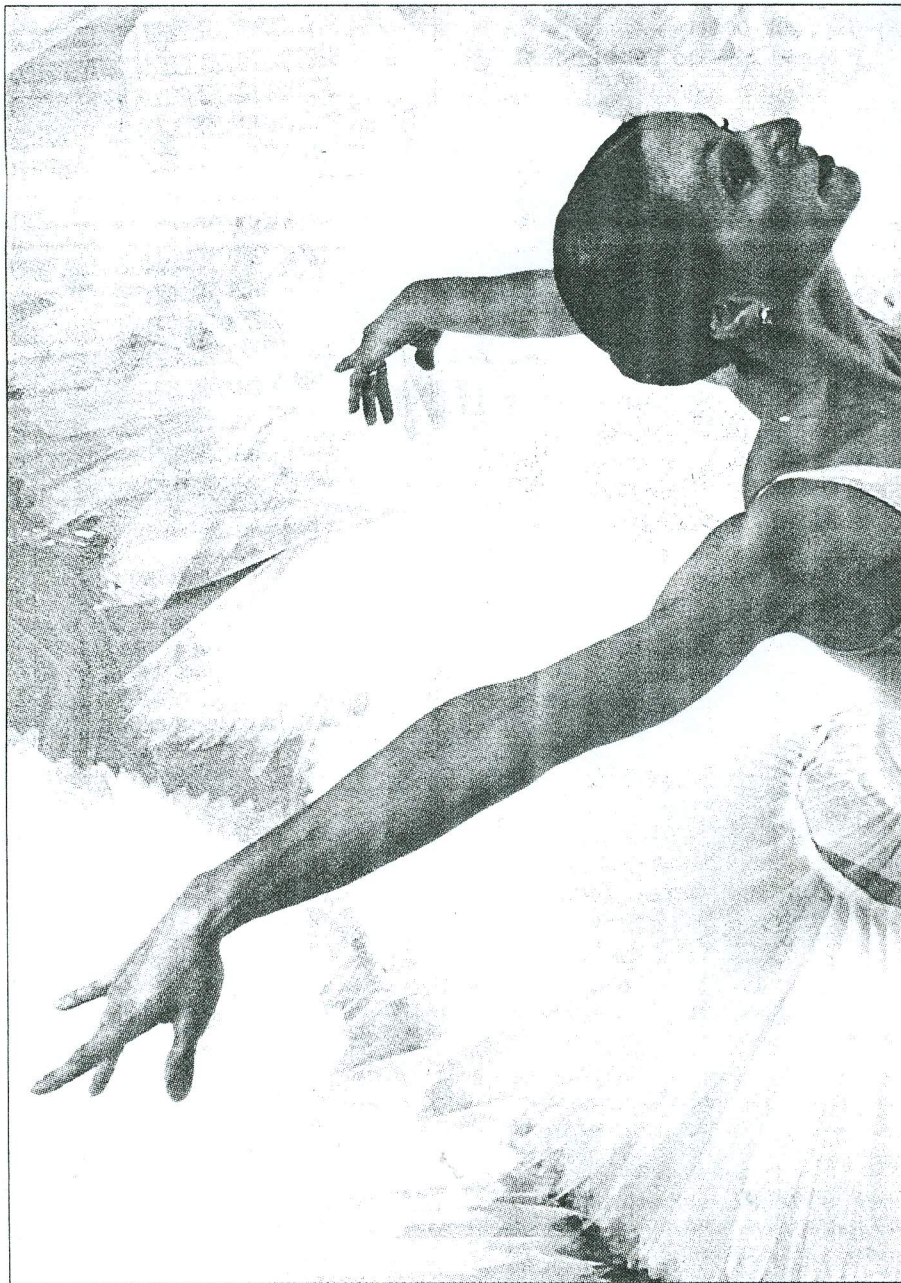
Iga lavastaja ehitab loo üles vastavalt oma fantaasiale. Mind inspireeris Tšaikovski geniaalne muusika ja ma püüan leida lahenduse tema muusikalistest ideedest. Teda ei inspireerinud konkreetsed isikud, vaid tema enda saatus. Tšaikovski uskus inimest lohutavasse ilusse, mis seisib vales ja julmuse vastu.

Miks oli Tšaikovski õnnetu, kui esmalavastus Moskvas ebaõnnestus? Sest kogu asi oli viidud reaalsesse tasandile. Tšaikovski muusika räägib sellest, mis toimub meie tunde maailmas. Mind inspireeris igavese armastuse teema – kui armastus on tõeline, siis on ta kõikevõitev.

Minu sõber Aleksandr Demidov kirjutas põhjaliku uurimustöö «Luikede järvest». Ta töötas läbi väga palju materjali, jõudes ka Ludwig II looni – Baieri kuningas, keda ei huvitanud valitsemine, vaid kunst ja muusika.

Ta ei olnud suuteline reaalses elus toime tulema, põgenedes kogu aeg kinnisideedesse. Tema lossides, mis on siiani säilinud, on väga palju luige detaile, alates mööblist padjapuurideni. Võib mõelda, et mõtteline seos Ludwig II ja «Luikede järve» vahel on olemas. Mulle on tähtis idee – mis on luikede järv? Luikede järv on kujundlik sümbol prints Siegfriedi unelmateriigist.

Nii et järve ja Odette'i realselt ei eksisteerigi?

Marina Chirkova – luigeks kehastunud inimhinge ilu.

Siegfried on oma kujutluses loonud armastuse ja mõrja ideaali, kelles on luikede järve printsess ning kes on tema jaoks ka õilsuse ja üllameelsuse sümboliks. Kuid mis minu jaoks on kõige tähtsam – luik on hinge ilu kehastus. Prints kujutlustes on see maailm, milles ta leiab harmoonia.

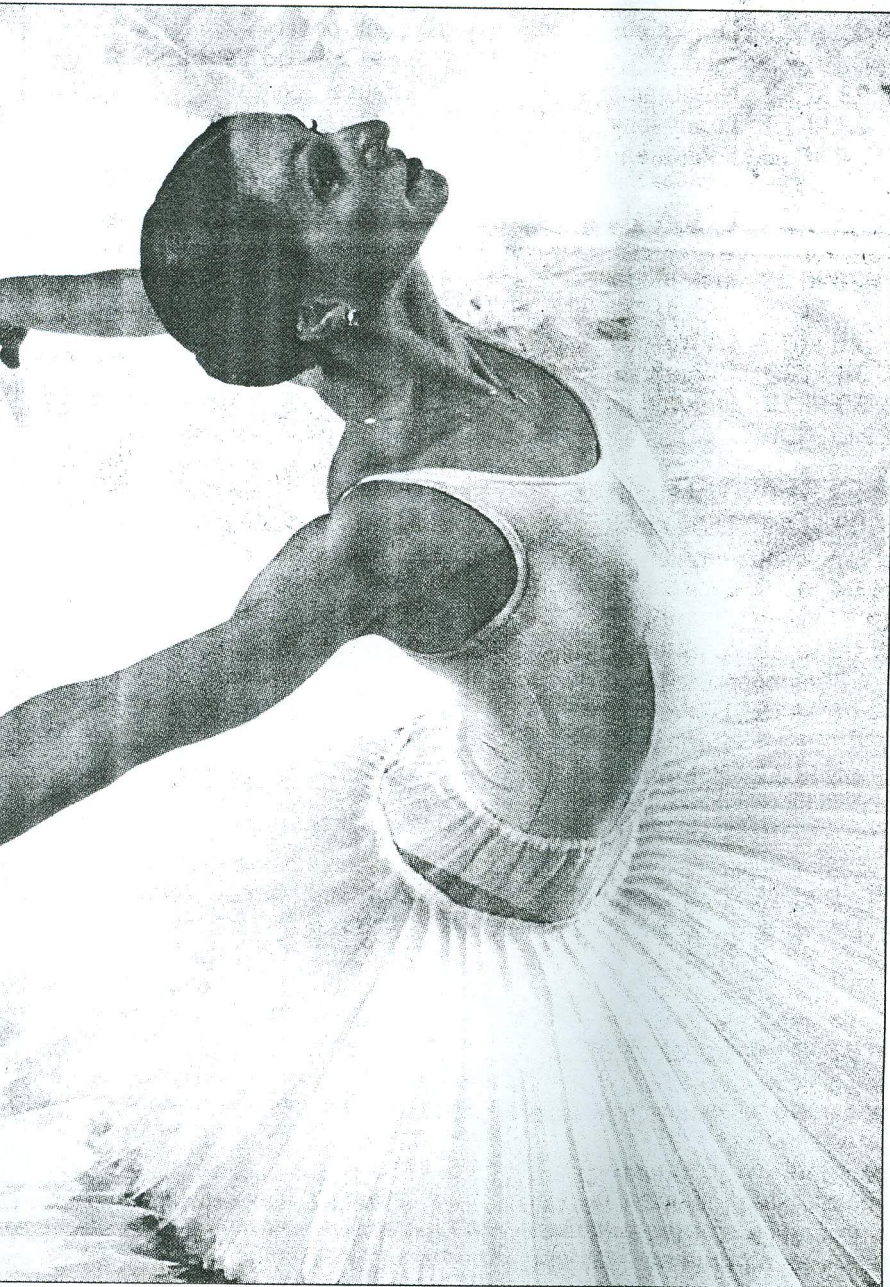
Kes on von Rothbart?

Siegfried on kahestunud isiksus –

von Rothbart on tema *alter ego*, kes sunnib prints kujutlustes reaalsesse naasema, ta on nagu pahaendeline saatuse tunnetus. Igaühes meis on see tunnetus olemas – te ei oska öelda, mis teid sundis täna tänaval ümber keerama. See on saatus, mis juhib ja sunnib.

Printsi kohus on riiki juhtida, aga tal pole seda vaja, ta tahab põgeneda, sest ta ei suuda sellega toime tulla. Ta põgeneb kujutluste maailma,

» puudutab hingekeeli

ud inimhinge ilu.

2X HARRI ROSPU

von Rothbart on tema *alter ego*, kes sunnib printsi kujutlustest reaalsusse naasema, ta on nagu pahaendeline saatuse tunnetus. Igaühes meis on see tunnetus olemas – te ei oska öelda, mis teid sundis täna tänaval ümber keerama. See on saatus, mis juhhib ja sunnib.

Printsi kohus on riiki juhtida, aga tal pole seda vaja, ta tahab põgeneda, sest ta ei suuda sellega toime tulla. Ta põgeneb kujutluste maailma,

aga von Rothbart järgneb talle ka sinna. Von Rothbart takistab printsil oma ideaaliga ühineda.

Kuidas mõjutab tantsija koreograafia sündi?

Loojat võib mõjutada ainult kaudselt. Tal võib olla mingi prototüüp, kes on talle inspiratsiooniallikaks.

Kuid tantsija ei saa mõjutada seda, mida ma näen näiteks printsi ku-

jutelmas. Aga kui ma loon saalis koreograafiat, siis lähtun tantsijast, nähes tema tohutult põnevat sisemaailma.

Mind huvitab kõik – alates tema sõrmede pikkusest ja võimest liiguda – ma kasutan tantsija omapära plastiliste kujundite loomisel.

Kui palju lähtute osatähtjate valikul nende karakterist?

Loomulikult arvestan seda, kes oma karakteri poolest teatud rolli sobib, kuid ma eeldan, et tantsija teeb endaga tööd ja peaga isegi rohkem kui kehaga. Kui lihtsa muinasjutu versioonis võib anda printsile vibu kätte ja ta läheb järve äärde, siis nüüd peab prints endast läbi laskma kujutluste ja unistuste maailma.

Eile oli «Luikede järve» proov, mis seal sündis?

Lõpetasin töö pruudivalimise stseeniga.

Mulle oli väga tähtis leida III vaatuse võti. Püüdsin dramaturgiliselt uutmoodi läheneda Tšaikovski suupärasele divertismendile, personaliseerides pruudid. Napoli, Hispaania, Poola, Ungari ja teiste maa-de saatjaskonnad esitlevad oma maa pruute, tantsides ballil oma maa tantse.

Miks on «Luikede järvest» kujunenud klassikalise balleti võrdkuju, milles seisneb selle balleti võlu?

Klassikalise versiooni koreograafia löid tundmatu vene geenius Lev Ivanov, prantsuse kooliga koreograaf Marius Petipa ning esimesena tantsis seda itaalia baleriin Pierina Legnani. Sümbioos prantsuse, vene ja itaalia koolist ongi selle süsteemi summaarium, mida me nüüd nimetame vene klassikaliseks balletiks.

Mulle näib, et see lugu peegeldab seda, mida igaüks paratamatult enda sees otsib. Pole tähtis, mis teiega eile juhtus – mida sõite või kas abiellusite, vaid see, mis teie sees toimub. Ma loodan, et see etendus puudutab meie hingekeeli.